

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijinoga Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki teden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovično ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali upravništvo Novin v Crensove, Prekm.

Vredništvo i upravništvo Novin je v
Crensovcih, Prekmurje.

Vrednik: Klekl Jožef, vp. plebanoš v Crensovcih.

Oglasi, (inserati) se tudi sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok en dinar, za večkrat popust. Cena malih oglasov je do dvajset reči 5 Din, više od vsake reči pol dinara. Med tekstem je cena oglasov cm² dva dinara v „Poslanom“ tri dinare. Ki naroči 1/4, 1/2 ali celo stran, dobi 25% popusta za edno objavo, za večkratno več. Takso za vse oglase plača upravništvo „NOVIN“.

Ka je govoro g. poslanec Vesenjaka na shodi zavupnikov SLS. v M. Soboti?

Njegovo poročilo od našega gospodarskoga položaja, od dač, bremen, štere plačuje naše ljudstvo je vzeto iz uradnoga poročila g. ministra financ za proračunsko leto 1924-25. G. poslanec je s stvarnimi i mirnimi rečami s številkami tolmačo, kelko dače plačujemo vsi v našej državi, štiri znaša 13 milijard (to je 13 jezero milijonov.)

To je ogromno števil i lepi penez, s šterim bi se z dobrim gospodarstvom dalo dosta napraviti za vsestranski napredek v našoj državi. To je takša šuma, da bi se od te prec dalo brisati, ljudstvo bi plačovalo menje, a itak bi država na dače dosta dobla vkup. Ne je pa zadosta, ka plačujejo državlani telko dače, nego pri tom plačivanji se godijo strašne krivice, edni plačujejo skoro vse, a drugi pa malo ali nikaj. Največša krivica, da ne vozimo vsi vednako, nam so naklali jako, a drugih dačna kola so prazna. Mamo več vrst dač od tej je največša i nejvaznejša, štero plačujemo vsi: direktna (neposredna). Toga davka je za polovico leta bilo plačanoga više 100 milj. nov Din, kak je g. finančni minister zahtevalo. Če računamo po pokrajinaj dohimo strašno sorazmerje. Srbija i Črnagora, sta plačale menje, kak je bilo navrženo i to za 10 milijonov Dinarje. Plačale sta 74 milijone (prebivalcöv je okoli 5 milijonov). Hrvatska je plačala približno telko, kelko je bilo odmerjeno. Več sta plačale Vojvodina i naša Slovenija. Slovenija je plačala 28 milijonov več kak je bilo predpisano i to za pol leta. Tak plačajo edne pokrajine za milijone menje, a druge za težke milijone več. Pri tom pa moramo pomisliti, ka ma Slovenija okoli 1 milijon stanovnikov i plača edno petino od celoga državnoga direktnoga davka, dokeč bi po pravici morala plačati samo edno dvanajstina, tak pa plača ešče ednok več! To je pa ne samo pri toj dači, nego je pri drugih tudi tak. Pri osebnoj i hodnimi plača Slovenija edno petno

cele državne dohodnine. Srbija i Črnagora sta plačale okoli 23, Hrvatska 28 i Slovenija 29 milijonov. Tak najmenjša največ. Pri dači na poslovni promet je Slovenija tudi na prvem mestu, plačala je najpre 20 milijonov, Srbija i Črna gora pa samo 16 mil. So je strahovita nevednakost i ravna takšo nevednakost je pri državnih dajatvaj; vlada največ penez stroši tam, kde dobi malo dače, nam pa, ki plačujemo skoro za celo državo, ne dajo nikaj. (Ka poveja na to Pivko i Radič? Vr.)

Druga strašna krivica je, ka plačuje od vseh dač največ kmet, dokeč drugi stanovni plačajo menje. I ešče vekša krivica je, ka so pri neposrednom davku, najbolje obdačene stvari, štere nuca vsakši siromak. To so: žigice (špice), šol, duhan itd. Tu ma država velikanske dohodke, štere plačujemo za vsakšo malenkost, za razne štempline koleke. To ide tak po vrsti, kda pa mi zahtevmo ali prosimo kaj, pa nam odgovorijo na kratko: nema pare. Tak je to šlo pod bivšov vladov, radikalov i demokratov, tak ide to pod vladov radikalov i radičövcov, štera se zove kmečka. Pod t v kmečkov vladov plača ravno največ kmet.

Naši poslanci v Belgradi ostro nastopajo zavolo tej velikih terhov i nevednakosti, ali v Belgradi se na to smejejo i pravijo, ka Slovenija plača lahkö, ar je bogata. Itak se je pa posrečilo bar nekaj doseči i to, da je bio odpravleni kuluk i dača na ročno delo. G. poslanec je opisao kakšo borbo so mogli voditi naši poslanci, da so teva dva teha odpravili. Če bi ostao davek na ročno delo, bi mogo vsakši delavec, ki od svojega zasluzka 2 procenta. Siromak delavec bi plačüvao pozimi, kda bi b'o že brez penez, a deca njegova lačna i raztrgana, tisto, ka je poleti zasluzö. Ta krivica se je itak poleg težkoga dela naših poslancov odpravila.

Nadale je govoro g. poslanec od gospodarstva i je pravo sledeče: Ka da smo mi bili na vladi nam je bilo zadosta 14 ministrov, a zdaj jih je 18 i poleg toga ešče telko sekretarov skoro kak ministrov i drž. podtajnikov, štiri vlečejo plačo kak ministri. Naši ministri so sedeli pri obtoženih stolaj — z pismami i delali,

a denešnji ministri so vsikdar na poti, se vozijo z avtomobili, s salonskimi vozovi, a delo stoji, ali je pa opravljajo pomočniki i sekretari, ar se tudi gg. ministri. G. finančni minister kriči: šparati. Dobro šparati trbe, a gospodje naj začnejo šparati gor na najvišjem mestu.

Gospod poslanec je nato ešče obširno govoro o carinskoj tarifi, o trgovini z sosedomi, kde se pod zdašnjöv „kmečkov“ vladov ist tak godijo strašne krivice ravno kmetom. Vse, ka kmet ma k odaji, mora dati falö to je živina, grnje itd. a ka küpi je drago: zeležo, stroji i druge gospodarske potrebšćine. Vlada štiti našo industrijo, pravi, zato kmet küpij drago svoje potrebšćine, kmet je pa ne zavarüvani i tak majo strašne dohodke samo preküpčevalci, banke i druga podjetja. To so vse krivična i težka bremena, a vlada je glüha, da bi ljudstvu remagala.

NEDELA

XVII po Rivalaj. Evang. sv. Mat. 23, 34-46. — Lübi svojega bližnjega kak samoga sebe.

Kristuš je s svojim prihodom začetnik novega zakona. Tö je tudi sam povdaro. Pri zadnjöj večerji je zaključö starozakonske nekrvave daritve, na križnom drevi pa starozakonske kivave daritve, zednim pa je postavö novozakonsko nekrvavo daritev — vstanovo je svestivo lübeznö, Oltarsko svestvo. Starozakonsko postavo je dopuno jo je s tem, da njoj je dödao zapoved lübeznö do vseh ljüdi. „Novo zapoved vam dam, da se lübite med seov, kak sem vas jaz lübo, da se tudi vi lübite med seov. V tom beöo vsi spoznali, da ste moji vučeniki, če bote meli lübezen med seov.“ Jezuš je teda povdaro, da je samo tisti njegov vučenik, što ma lübezen do vseh ljüdi.

Kakša pa naj bo lübezen do bližnjega? I ali jo mi mamo, najpre pravo lübezen?

Sv. Pavel piše: „Lübezen je potrpežliva, je döbrotliva; — ne radüje se krivici, vesell pa se istini; vse prenese, vse verje, vse vüpa...“ Tö so glavna znamenja lübeznö. I po teh lahko spoznamo i presodimo svojo lübezen.

Novi svet.

Spisao: I. Sziklai.

Iz vögršćine prestavo Fr. Kolenc.

O jaj, samo zdaj ednok še naj pogleda Bog na njega. Samo zdaj ednok!

Znova zavrti kaput ober glave.

Na ladji so v pamet vzeli. Vetrüček je slab: a zato nese malo ladjico.

Naednok se n s ladje obrne.

Elemér bi zakričao, če bi mogeo. Razjedajoča bolest ga zgrabi za srce. Itak ga teda ne bi videli, ali pa bi se sami radi izognili? Mogoče so praznoverni ljüdje i ga majo za vruga na tom zapušćenom, nenaseljenom otoku.

Taki pa se je spomno, da jadranska nemre priiti naravnoč zavolo nasprotnoga vetra. Križati mora prostor, da potom spremenivši jadro lahko pride v bližino skale.

Znova je vüpaö. I vüpanje njemi je od minote do minote razlo. Istinsko. Jadranska se njemi ne izogne, samo smer spreminja. Kak da bi že vido, da njemi nazaj kimajo.

Zdaj pa le do zadnje moči, do onemoglosti. Vseeno, če tudi vküp spadne do tečas; a ljüdje prihajajo, po njega prihajajo.

Ladja spusti mačka. Odrežejo malo šajko, da lahko pridejo do nevarne pećine.

Napol mrtvoga nesejo Eleméra na ladjo. Ravno do tečas se je mogeo komaj zdržati, da so rešilci ta prišli.

Na ladjinom krovu so ga dolpöžili. Iz kulača njemi par kaplic vode vlijejo v vüsta.

Prva kaplica še vkraj teče; drugo pa rešeneč že želno pije. Zribajo njemi čelo, obraz, prsi.

Po tretjoj kaplic odpre öči.

Ladjin kapitan kima, da je zaednok zadosta. V žep segne i da Fleméri tri drobne datole. Te ne razmi, ka pravi, a misli da to: pöjesti moraš, več zdaj nisi ne dobiš, dokeč se ti želodec ne privadi.

Te hip je rajska blaženost. Gda je prvi človek oprvim gladüvao, vržen iz ograda blaženosti, te njemi je lahko dao takšo slast prvi sad.

Ladjini veslači so bili raztrgani, črni, črepastoga obraza ljüdje, kak tudi drugi marinari južnih krajöv.

Njüvo govorenje ne razmo popunoma. Neštene reči, neštene glasi pa so se njemi videli poznani. Kak friško se njemi je začnola moč povračati, njemi je öživela tudi pazljivost. Primerjati je začno govor ljüdi z rečmi, štere je poznao. Brezdromno je, da Španci.

Francoski je že znao, zato jih je francoski pitao. Te jezik je ja soroden, ga bodo že razmili.

To, da jih ma za Špance, so razmili i so tudi odgovorili, da so. Španija je njüva domovina, tam ga denejo teda na breg. Povedali so so tudi, od ked so; a tistoga kraja bogme Elemér nišhar ne čüo. Zad sta pa njemi je bilo znati, da nazadnje pride nasüho. Drugöga ne jako razmo iz govora dečkov.

V ozadji je zagledao lanc visokih pećin.

Marinari pa so veslali na oddaljen pesećnat breg. Tam je bila ribiška vesnička s par hišami; obdana s slabov ograjöv.

Dokeč so prišli na breg, je Eleméra znova premagala zmantranost. Medlovno se je vlekeo

za svojimi rešiteli. Samo z reköv je kazao, da bi rad šö ležat. Samo počivati, počivati. Drugö nikaj njemi ne trbe.

Kaplico močne žganice so njemi vlejali v vüsta. Ta pa še ga je še bo omamilo,

Vküp je spadno.

Gda je znova odpro öči, je vido, da v nekšem pokritom prostori. S ponjav so njemi napravili posteö, i so ga na njö položili. Vido je, da je mokra robača izda razkapčena, na šinjeki je še Marijina svetinjica, štero ženske i deca z velkov pobožnostjöv gledajo.

Zdaj so vsi tak prijateljski. Nieden ne radoveden; nego vsakši bi njemi rad skazao kakšo naklonjenost. Zdaj eden, zdaj drugi beži i se vrne z roköv vode, šalicov mleka, s par figami i pomaranžami. Tüdi sami nemajo dosta.

Kelko majo, njemi ponüdiö.

On pa samo obrača glavo.

— Vmerje; — pravi edna ženska.

— Ka bi; — odgovori na to nekši ribiç, štiri je bio med rešiteli.

— Samo to bi še trbelo! — se oglasi drugi ribiç. — Da bi zgübili cele povračilo 10 pezet, za štira smo ga na breg pripelali.

I potom što zna, ali ne kakši premežen človek te rešeneč? Precej lepo obleko je morao mett. Še zdaj se vidi. Ma mogoče tudi družino, ali bogato rodbino; če si odpomore, gotovo povekša bom.

— So župana že zvali? — se je znova oglasila nekša mlada žena.

— So. V varaš so tudi poslali glasnika.

— Pametno. Bar bodo znali, da ste živoga pripelali.

(Dale.)

Glasi.

Slovenska Krajina.

Naznanilo chicaškim Slovencom. Prosimo cenjene naročnike, če se inam preselijo, naznanijo pri naših zastopnikaj. Ivan Tompa je zastopnik za Both Side pa East Side, zato šteri v tistih krajih živite, zglasite pri njem. Ki ste pa na South ino West kraji, se pa zglasite pri Ivani Denša 2130. Arthington St. Za novo leto naročnino bodeta tudi njeva kolektala. Zato pa prosimo, da šterim de vam mogoče, se zglasite sami pri njima ino njima plačajte ka de njima dosta ležej šlo. Prosimo pa tudi, da bi se vsi skribeli za naše liste, šteri ešče nemajo Novin ino Marijnoga lista naj si ga naročijo oba pri naših zastopnikaj. Za letos je cena tri dolare, za k leti prosimo šteri, ar do listi vekši kak letos. — Vredništvo.

Dari na Martinišče v dinaraj: Romarje M. Bistrički, 1150, Raj Štefan G. Bistrica 20, Kramar Ivan Sr. Bistrica 10, M. Žerdin gl. nabirač 38, Žiki Ivan Kūhar, župnik Prelog 360, N. N. V. Polana 10. — Bog plačaj!

Vpokojeni so naši stari učitelje: Ivan Benkovič šol. upr. v Dokležovji; Dragotin Čžek šol. upr. v Dugoj vesi; Matjaš Zver šol. upr. v Kūzdoblanji; Štefan Kolarš šol. upr. v Srdici. Vrlim delavcom med ljudstvom Slovenske Krajine, se jim vse ljudstvo za njihovo dugoleino delo toplo zahvaluje. Včinoli so za naše ljudstvo dostla, zato jim tudi želemo, naj ešče duga leta zdravi i srečni življo med nami, kde bodo dugo — dugo v spomini.

Naročnikom na znanje. Na naslōve pod B) smo poslali čeke. Prosimo, da se dug plača. Kalendarje do skorō getov i je samo tisti dobijo, ki plačajo celetoletno naročnino. Ostali dužniki od B) s'love naprej zaendrugim dobijo čeke, Siremaški delavci potrebujejo v tiskarni svojo plačo, ne odtegujmo je z odlašanjem.

Turnišče. Edna neimenūvana dobrotnica je darūvala na nove zvōne 50,000 koron. S tem je položen fundament za naberanje. Bio bi pa tudi čas, da se istinsko zbudimo. Vse cerkve v bližnjoi i dalnoj kroglini že majo nove zvone, samo naša ne. — Naš g. kaplan, Ivan Greif so hodili polagat župnijski izpit. Napravili so ga z dobrim uspehom. Vrlimi g. kaplani iskreno čestitamo. (Uredništvo tudi iz srca čestita.) —

Dne 6. septembra so vmrli 73 leta stara g. spa Juljana Gašparič dočica pokojnoga notara g. Némethya, mati g. dr. Viljema Némethy, fškališa v Lendavi. Pokojna je bila blaga gospa i dobra kršćanska žena. Sprevod je bio jako lepi. Vədili so ga g. župnik z dūhovniki sosednih far. G. sin so spomin svoje matere najlepše s tem počastili, da so vrednost pok. matere razdelili med siromake. G. fškališi izražamo nad zgūbov globoko sžalje. (Sožalji se pridružimo, Vr.)

Hotiza. Blagoslavljanje nove cerkvi na Hotizi bo dnes 27. sept. ne kak je bilo dnes tjezen pomotoma javleno.

Domača politika.

Hrvati za federativno ureditev države. Kak smo že poročali, se je vršila v Spliti konferenca zastopnikov hrv. zajednice i disidentov Radičove stranke. Na toj konferenci so ustanovili „Hrvatsko narodno federalistično zvezo,“ iz štere bo tudi novi parlamentarni klub. Govorili so med drugimi Trumbič, Lorković, Uroič, Jagatič, i Žanič. Ta nova hrvatska zveza bo sla isto pot kak bivša Radičova stranka, nego node glavna točka republika, nego autonomija pokrajn. Tak je velki deo Hrvatov obsodo Radiča, ar je odao hrvatski narod centralističnomi Belgradi i je priznao program naše kršćanske stranke.

Prerano veselje. Tudi v Sloveniji so bili ljudje, šteri so se veselili strankarske kupčije med radikali radičovci i to prerano. Poleg republikanca Prepeluha i centralista Pucla i njihovoga gasila „Kmetijskoga lista“ je spevao hvalo novoj družbi na vladi tudi „Narodnik dnevnik“ v Ljubljani, šteri je vsakšoj številki hvalo sporazum i pisao opomine našoj stranki, naj ona tudi spadne na kolena pred Pašičom i pristopi k sporazumi. Ar pa ona toga ne včinila, jo je ne mogoce pregrajati. Mi smo že nekda zapisali, ka od nove vlade nemremo pričakivati nikaj ar je Radič vse dao, zahtevao je pa samo svojo osebno slobōdo. Zdaj pa je prišlo spoznanje tudi pri drugih. „Narodni dnevnik“ med drugim piše: „Narod nemre zavipati vlad, štera ne pokaže dobre vole, da odpravi včinjene kri-

vice. Vse kaže na to, ka se nova vlada, ali bolje rečeno, radikalna stranka ne zaveda, ka trbe odpraviti krivice, nego tudi gleda za strankarsko zadevo. Če tak misli, se moti, ar bo od toga trpela i država i vlada sama.“ Lūdem se odpirajo oči. Že tri mesece je nova vlada, a nindri je nikaj inači, posebno v Sloveniji je vse po starom. Krivice, štere so nam prizad ali Pribičević, Žerjav i Pivko so ostale nedoteknjene. To vidijo zdaj že tudi tisti, ki so kupčijo med vladajočima strankama pōzdravili, kak narodni sporazum. Mi smo znali, ka od vlade, štera nema poštenih namenov ljudstvi pomagati, nemremo pričakivati nikaj. Veseli nas, ka to zdaj že uvidijo prijatelji radikalno-radičovskega sporazuma. Tudi „M. Krajina“ zača glava boleti i več ne tak navdušena za Radiča kak pred par tjezni. Pa ešče bole kisil njej postane „sporazum“ kem starejši bo.

Pošta.

Žišek Mihal Ižakovci. Preglednoli smo Vaše račune. Za lani nismo najšli nikšega duga, zato smo danih 260 Din spisali k novoj naročnim. Za tekoče leto odračunavši naročnino onih, ki so na deset let naprej plačali i šritelov, ste dužni ešče 865 Din naročnine.

MALI OGLASI.

Sreča Vas išče!

Kūpūjte srečke (loze) efektna loterija NARODNO KULTURNEGA DRUŠTVA pri MALOJ NEDELI.

Dobitkov je 300 v vrednosti 15.550 Din. Srečka košta 5 Din. Vlečenje bo novembra 15. 1925. Kūpūjte i naročajte srečke pri Narodno kulturnom društvu Mala Nedela.

POSESTVO K ODAJI!

V Berkovcih, fara Sv. Jūri ob Ščavnici obstoječe iz zidane hiše, z o ekov pokrita, 5 sob, gospodarsko poslopje, 14 oralov zemlišča, travnikov i loga. Što šče kūpiti naj se oglasi pri Franci Kovačič v Logarovci pri Križevcih. Cena po dogovoru!

Živinski ino kramarski sejm v Veržeji se vršio 29. sept. 1925., na šteroga se vsi prekmurški ino drugi trgovci pa ljudstvo vlijudno vabijo. Zdaj se prvokrat vršio vkūper kramarski in živinski sejm na občinskih tratah. Županstvo Veržeji.

NE POZABITE!

Sūhe gobe odate vsigdar po najvišoj dnevnoj cenī samo v trgovini Franc Senčak, Mala Nedela, Lotmerk. Zapomnite si dobro i se osvedočite.

K ODAJI

sta dva nova vogrska mliskiva kamla (Königsberger) beliva z rdečimi partami, eden 13 colov, drugi pa 12 debelji i eden meter sörki. Obadva pašeta za zgornjake. Dve štangī, dve balanz železi z logaromo vred. Železo vaga 120 kg. Cena je 7000 Din. Kūpi se pri Recek Štefani D. Slaveči p. G. Lendava.

Pristopite

k novc ustanovlenoj „MLINSKOJ ZADRUGI“ na Razkriži. Priglasite se lahko vsakši den. Delež je 1000 dinarov, šteri se lahko plačūje tudi na rate.

„MLINSKA ZADRUGA“
(bivši Kumaričov mlin) Razkriž.

Oda se v Sebeborcih

iz 70 plūgov obstoječe vėrstvo Gergelya Luthar; polovico toga je log (jesen i hrast), šteri se že lahko dolseka, druga polovica so njive, senožati, gorice i sadovnjak, stanovanjska hiša sestojēča iz 4 sob, predsobe, kuhinje i pivnice, novo zidano stanovanje za držino, štale, granar, preša i hlevi, veliko gūmlo, gospodarsko dvorišče, grede.

Oda se vse vkūp ali tudi po parcelah. Natančnejše se zvedi pri g. JOŽEFI TOPLAK v Petanjski Slatinī.

Eladó Sebeborcén

a Luthár Gergely fē 70 holdas gazdaság, melynek fele vágható erdő (fenyő és tölgy), fele szántó, kaszáló, szőlő és gyümölcsös, lakóház 4 szoba, előszoba, konyha és pincével, újjonnan épített cseléd-lakás, istállók, magtár, óllakkal, nagy pajta, gazdasági udvar és konyhakerttel egészben vagy parcellázva is. Bővebb meg tudható TOPLAK JÓZSEFNÉL Petanjska Slatinán.

Zavolo oditve iz Prekmurja več fele nagrobnih spomenikov i štiri potna križna dreva se po jako fal cenī odajo v Murški Soboti pri gosp. MOČNIKI.

IGNAC GERENCER, gostilničar v Törnišči bo odavao 27. septembra letos ob 2. vōri popodnevi v gostlini poleg cerkvi

na javnoj licitaciji

več vrst gostilniške opreme i pohištva, 2 stola za točenje (söntés) štelaže s puli i eden aparat za točenje piva s celov opremov. Iz proste roke se kdašteč oda.

Izvozna klavnica
JOŽEFA BENKO
Mur. Sobota v Križevcih
Prekmurje.

Gospodarska poslopja
so krita s salonitom.

Samo s SALONITOM pokrivate hiše, ker je salonit sedaj najboljšo pokrivalo! Je lahek, trpežen, kljubuje z vsakim veharom, negorljiv, nikoli ni potreben, poprave in je vsled tega tudi najcenejši. Večletno jamčenje! Skladišče: ČEH & GASPAR, mešana trgovina in s stavbenom materijalom Murška Sobota. Ravnotam se dobivajo tudi potrebna pojasnila.

Obrtna Banka d. d. v Ljutomeru.

Ovlaščeni zavod za trgovanje z devizami in valutami. Izstavlja izvoznikom uverenja, daje kredite po najugodnejših pogojih ter izvršuje vse bančne posle najkulantneje.